

Bron 6

Nieuwsbrief voor IVN Born - Land van Swentibold

nummer: 159
winter: 2024

ivn natuur
educatie



De IVN missie: het IVN laat je leren van de natuur en verrijkt daarmee je leven. Het laat je nadenken over je gedrag en motiveert je tot milieubewust handelen.

U kunt Bron 6 ook digitaal lezen via: <https://www.ivn.nl/afdeling/born-land-van-swentibold/afdelingsblad/>. Mag de digitale uitgave de papieren uitgave vervangen, geef dit dan s.v.p. via de mail door aan: ivnborn.penningmeester@gmail.com

Inhoud:

- 3 Woordje van de (ad interim) erevoorzitter
- 4 Van de penningmeester: geweldig, wat een resultaat
Kort verslag fietstocht 80 jaar Bevrijding Geleen-Sittard-Born
- 6 ICH KINGBAEK HÖB UCH OÚCH GET TE VERTÈLLE
- 8 Vogelobservatie /minimuseum Den Deyler geopend!
- 11 Verbreden en verdiepen Julianakanaal tussen Berg en Obbicht
Chronologisch verslag van de inzet door onze 'werkgroep Kingbeek'
- 13 Colofon
Ter informatie, de diverse lidmaatschappen en bijbehorende contributies in 2025



Bezorgers....Dank jullie wel!!

Terwijl ik dit zit te schrijven, dwarrelen mooie dikke vlokken sneeuw neer op het gras. Ik word daar blij van. Deze witte wereld verzacht voor mij de vreselijke beelden die ons nog steeds dagelijks bereiken.

Wij mogen met tevredenheid terugkijken op een bijna voltooid, zéér geslaagd IVN verenigingsjaar, goed gevuld met velerlei activiteiten.

Met voor Marry en mij als absoluut hoogtepunt de onvergetelijke hommage die jullie ons brachten! **Onvergetelijk!**

Onze Struigroep was vrijwel elke week actief in de regio.

Het Podiumkerkje zat goed vol bij interessante presentaties.

Er werden mooie excursies in onze regio gelopen.

De twee jaar durende cursus “Vogels herkennen” is afgerond en er is weer een nieuwe cursus gestart!

De 2-jarige opleiding voor “Natuurgids”, die we gezamenlijk met de 5 andere regio-IVN’s organiseren, heeft twee deelnemers uit onze afdeling.

Met de Kingbeekschooljeugd in het Kasteelpark van Obbicht en 50 Pabo studenten aan de slag in de Rollen, dat zijn boeiende IVN-activiteiten.

Helaas ontvielen ons ook diverse IVN’ers.

In onze leefomgeving zijn er ook volop activiteiten waar we bij betrokken worden: het Grensmaasproject, de Kingbeek kreeg hierdoor zijn historische monding terug. De verbreding van Julianakanaal en de A2, de ontgrondingsplannen op de Graetheide, al die plannen hebben grote invloed op onze leefomgeving.

Waar mogelijk laten we onze stem horen.

Memorabel: het 45-jarig bestaan van de werkgroep Kingbeek. De “werkgroep Knotten” ziet volgend jaar Abraham.

Het bestuur bekeek de Arboregels die ook voor onze werkgroepen gelden.

Bovenstaand is beslist een onvolledige opsomming waar alle IVN’ers die acties organiseerden of aan deelnamen, trots op mogen/moeten zijn.

Graag wens ik jullie fijne, rustige feestdagen en een natuurrijk 2025, met dezelfde gedachte als vorig jaar:



Wat mij betreft mogen we best wat toleranter zijn.
Zeker voor elkaars fouten.
Kom op zeg, we zijn gewoon mens en niet alles gaat goed.
Arno Duwel

Van de penningmeester: geweldig, wat een resultaat

Recordbedrag Rabo ClubSupport voor IVN Born-Land van Swentibold

Born-Land van Swentibold 15 oktober 2024

Prachtige opbrengst Rabo ClubSupport voor IVN Born
Bij de actie Rabo ClubSupport zijn er weer heel veel
stemmen uitgebracht op het van IVN Born-Land van
Swentibold.

Al die stemmen leverden voor onze vereniging het
mooie recordbedrag van € 925,36 op.

(Vorig jaar € 788,51)

We zullen dit geld komend jaar met plezier uitgeven aan
vele mooie natuureducatie-activiteiten.

Dank aan alle Rabobankleden die een stem aan onze vereniging gaven!

Kort verslag fietstocht 80 jaar Bevrijding Geleen-Sittard-Born

Zondag 1 september 2024 De Gaard Born en zondag 15 september 2024.
Het waren twee mooie fietsdagen. Droog, gunstige temperatuur en weinig
wind.

Van 9.00 tot 11.00 uur konden de twee delen van de fietstocht worden
afgehaald.

Hiervan werd ontzettend veel gebruik gemaakt.

De tocht bestaat uit een rondrit van ongeveer 70 kilometer met 40 plaatsen waar aan Oorlog en Vrede herinnerende plekken zijn. De tocht is omwille van de afstand en de hoeveelheid bezienswaardige plekken in tweeën gedeeld.

Route 1: Sittard, Limbricht, Einighausen, Lindenheuvel, Geleen, Oud Geleen, Munstergeleen, Sittard.

Route 2: Born, Grevenbicht, Obbicht, Graethei, Einighausen, Limbricht, Holtum, Buchten, Born.

Van alle plekken zijn foto's en beschrijvingen in de boekjes opgenomen. In totaal zijn 175 exemplaren van de tocht gedrukt. Eén exemplaar bevat de 2 boekjes met elk beschrijving van de route, beschrijving van de monumenten en bijbehorende foto's.

Enkele exemplaren gingen naar de medewerkers en de sponsors. Maar meer dan 160 exemplaren werden opgehaald door fietsers en belangstellenden.

De totale kosten voor de druk waren € 815,54.



De

giften van de fietsers bedroegen €471,62.

De rest van het bedrag is aangevuld met sponsorgelden van FSI-Geleen en een bijdrage van de beide IVN-afdelingen.

Mensen die niet in staat waren om op tijd een exemplaar te bemachtigen, hebben de gelegenheid gekregen om op de tweede zondag via mail een exemplaar te reserveren. De resterende boekjes zijn verdeeld tussen IVN Born-Land van Swentibold en IVN MunsterGeleenSittard en daar te koop voor € 4,50.

Lex Vlieks



Obbich, Beeg en Papenhaove, 27 septèmber 2024

*In Nattenhaove lik miene vöorraodkelder.
Luuj hawt toch mien brónne helder.
Brèng mien kosbaar water nao Illikhaove;
wilt geer mich dat vöör noe en vöör altied belaoe.*

*Laot mien oevers haol, sjteil of plat,
wie ich ze altied höb gehad.
Verreneweer ze neet mit gróat geweld.
en zèt mich in de sjeem, dat sjpaart uch geldj.*

*Hawt ouch de buim in iëre die mich begleije.
Es ich sommige zeen, krieg ich pien in mien lènje.
Kapot, geknak of aangevraete staon ze aan de kantj;
ech, gein seerraod vöör “uch” sjtökske landj.*

*Vöör vèsje, veugel, blome en insekte bèn ich
met mien buim en sjtruuk alles tegeliek.
Jesus luuj, wat zeen die riek!
Dus ich sjepeel ein gróate rol in hiël vööl laeve.
“Behawt” van mich, es deensbaar landsjapsmonument,
mót zeen uch sjtraeve.*

*Jaomer genóch weurt mich de lètste jaore van alles aangedaon.
Ich verzeuk uch, laot mich miene gank toch gaon.
Höb respek vöör wat ich bèn.
Doot mit leefde dat aan mich, waat ich zellef neet kèn.
Laot mich in godsnaam mien laeve laeve;
dat mòt toch zeen uch sjtraeve.*

*Noe staot geer hie mit laeg hanj
en de mondj vol tanj.
Waal is e nuuj stök baek vöör mich gegrave, wie aafgespraake waar.
Dank dao vöör, mer water drin kreeg geer neet klaor.*

*Geer mòt ' t sjaamróad op uch wange kriege.
 Väär straof, tot water kump, hie blieve.
 ' t Is aan uch óm dao noe vээр te zörge;
 hawt de iër aan uch zelf en begin daomit mörge!*

Names de Kingbaek,

Miel Jaspers

Bij gelegenheid van de officiële ingebruikname van de nieuwe monding van de Kingbeek in de Maas bij Illikhoven op 27 september j.l. schreef Miel bovenstaand gedicht, recht uit zijn hart gegrepen als pleidooi voor een goede omgang met de beek en aanklacht tegen de onbegrijpelijke situatie dat, door gesteggel en getraïneer van het Waterschap Limburg en de Vereniging Natuurmonumenten, de waardevolle Kink teloor is gegaan. Daardoor stroomt er nu géén water door vanaf het laatste stukje beek voor de Kink en de Kink



zelf naar de nieuwe monding van de beek. Bertie Jaspers en Jan Hennen van onze IVN werkgroep Kingbeek lazen zijn wens en dringende oproep in dichtvorm voor aan alle betrokken instanties: dat de langdurige inspanningen van de werkgroep, maar ook van vele betrokken inwoners uit de dorpen langs de Kingbeek, de prachtige nieuwe monding óók

water mag gaan voeren.

Natuurmonumenten, Waterschap Limburg en de Gemeente Sittard-Geleen zijn nu aan zet om de wens en noodzaak in vervulling te laten gaan. Er werden tevens twee fraaie informatieborden onthuld over de geschiedenis van de Kingbeek en de Daniëlsweerd, een inmiddels lang verdwenen kasteelhoeve die in de Koeweide lag. In de 18^e eeuw vond daar een overval van de Bokkenrijders plaats. Meer leest u daarover op de borden die nu nog tijdelijk nabij de Ruitersdijk in Illikhoven staan. Een definitieve plaats voor de borden wordt t,z,t. nog in overleg gekozen.

Arno Duwel

Vogelobservatie/ minimuseum Den Deyler geopend!

Op vrijdag 4 oktober is de Vogelobservatie- Mini Museum “Den Deyler” officieel geopend. Vanaf zaterdag 5 oktober 12 uur is de vogelobservatie open voor publiek, wandelaars en natuurliefhebbers.

De stichting Beegse Maasvallei heeft 3 jaar geleurd en gesleurd om de vogelobservatie in deze vorm en op die plek gerealiseerd te krijgen. En het is alleen gelukt omdat het Consortium Grensmaas ons met raad en daad bijgestaan heeft en zelfs de vergunningprocedure in de kritieke fase van ons overgenomen heeft. Ook de gemeente Sittard-Geleen heeft geholpen. De gemeente wordt formeel juridisch eigenaar van onze objecten en garandeert het onderhoud voor een periode van 10 jaar. Onder deze voorwaarde heeft



de toekomstig eigenaar, de vereniging Natuurmonumenten uiteindelijk ook ingestemd met onze plannen.

De vogelobservatie is het 3e project van de stichting Beegse Maasvallei. Gerealiseerd zijn inmiddels het natuurleerpad in Schipperskerk en het wandelpad Elba. Voor het einde van dit jaar moet het panoramaplatform Elba gerealiseerd zijn.

Wat wil de stichting Beegse Maasvallei?

De stichting Beegse Maasvallei is een burgerinitiatief dat ervan uitgaat dat de omgeving van ons allemaal is. De stichting ondersteunt het doel van natuurontwikkeling na de ontgrinding en de rivierverruiming. We zijn voorstander van recreatief medegebruik van die nieuwe natuur en daarvoor hebben we met een aantal burgers kleinschalige recreatieve voorzieningen bedacht. Die voorzieningen zijn gericht op natuurbeleving, educatie voor de natuur en de historie van dat buitengebied. Dat kan wel eens op gespannen voet staan met opvattingen van mensen en organisaties die het buitengebied als een reservaat zien.

Vitrines en informatieborden.

Een werkgroep bestaande uit Nancy Janssen, Jeannine Jacobs, Ria Dielissen, Crit Deuss, Bas Bruls, Wim Wackers, Math Muijres en Nick Naus heeft gezamenlijk de inrichting verzorgd. Die bestaat uit 12 vitrines en 20 informatieborden.

Onder leiding van Ria en Jeannine zijn de vitrines



ingericht. De vitrine en het informatiebord over het neerstorten van de Vickers Wellington is gemaakt door Bas Bruls, de vlindervitrine is het werk van Bianca Arntz, de vitrines met de dieren sporen, afval, exoten, skeletten waaronder een paardenhoofd, de karpervitrine, stenen langs de Maas zijn producten van Ria Dielissen en Jeannine Jacobs. Nick Naus heeft de ijzeren vondsten uit het provinciaal depot gehaald en geconserveerd.

Er is een wisselvitrine voor de jeugdheemkunde en basisschool de Kingbeek. Crit Deuss heeft de informatie geleverd voor de drie historische vitrines en de informatieborden (15 borden over vogels) zijn gemaakt door Wim Wackers en Nick Naus. Hierbij hebben wij dankbaar gebruik gemaakt van de kennis van het IVN Born en de prachtige foto's van Meinse van der Velde van IVN Born.



De stichting Ark heeft een aantal borden ter beschikking gesteld over de grazende paarden, de runderen in het Maaslandschap, vlinders en vissen.

De 12 houten vitrinekasten zijn gemaakt door Math Muijres en voorzien van een mooie stevige plexiglas plaat!

De buitenkant van de vogelobservatie is versierd met 5 prachtige murals van Evien van Rijt.

De vogelobservatie bestaat uit 4 zeecontainers, 2 aan 2 gestapeld. In een container is de helft van de vloer weggezaagd en een wenteltrap

geplaatst. De raampjes boven kun je openschuiven. Op de eerste verdieping

kun je genieten van prachtige uitzichten over de Maas en de Koeweide. De wandeling naar de vogelobservatie over de Slaperdijk is al een avontuur! Op weg van en naar de containers aan het einde van de Slaperdijk heb ik de afgelopen 3 maanden de visarend, de zwarte wouw, de ijsvogel, 40 ooievaars, twee reeën en verschillende zangvogels gezien.

De vogelobservatie is iedere dag open. Er hangt wel een slot op, maar dat is om te voorkomen dat de deur in het slot valt. Er zit een veer op. De deur sluit automatisch, maar valt niet in het slot. Hiervoor is gekozen om de Konikpaarden en de Galloways buiten te houden.

Binnen en buiten staan bankjes. Ga er eens zitten en geniet van de rust en de ruimte! Gebruik je wat, laat geen flesjes of ander afval achter, zeker niet buiten.

Het pad over de Slaperdijk is helaas niet geschikt voor kinderwagens, rollators en rolstoelen. Dat heeft alles te maken met het beleid en de keuzes van Natuurmonumenten. Alleen 'struipaden' zijn toegestaan. Al die voorzieningen hebben uiteindelijk onderhoud nodig.

Wil je als vrijwilliger meedoen, meld je dan aan bij de stichting Beegse Maasvallei. stichtingbeegsemaasvallei@gmail.com

Nick Naus



PM. Het pad over de Slaperdijk is momenteel op sommige stukken nog erg moeilijk beloopbaar. We verwachten dat in de loop van volgend jaar een beter beloopbare toegang wordt aangelegd door het Consortium. Ga er toch beslist nu al eens een kijkje nemen. Er zijn zeker van de winter heel veel vogels te zien!



Verbreden en verdiepen Julianakanaal tussen Berg en Obbicht. <i>Chronologisch verslag van de inzet door onze 'werkgroep Kingbeek'</i>
--

Dit project wordt uitgevoerd om scheepvaart met grotere schepen mogelijk te maken (z.g. twee baks duwvaart), het houdt o.a. in dat het kanaal ter hoogte van het bronnengebied nog over een lengte van ca 2 km verbreed en ca 1,5 m verdiept moet worden. Rijkswaterstaat (RWS) heeft in 2012 de werkgroep Kingbeek betrokken bij dit project vanwege de ligging van het bronnengebied van de Kingbeek naast het kanaal.

2016 Proef met natte (onderwater) uitvoering door de Vries & van de Wiel mislukt door wateroverlast op de Hitsberg in Obbicht. Het project wordt gestopt om te zoeken naar oorzaak. Opdrachtgever van deze studie is Deme, de moedermaatschappij van de Vries & van de Wiel.

2017/ 2018 De studie wordt uitgevoerd door een team van deskundigen, duur ca 1 jaar.

2018 RWS neemt project af van de aannemer wegens vermeende levering van een wanprestatie.

2019 Samenvatting van de studie door prof. Olsthoorn (*Emeritus Hoogleraar TU Delft*) wordt gepubliceerd door Cobouw. (*Toonaangevend vakblad voor de bouwwereld*). Geconcludeerd wordt daarin o.a. dat alleen droge uitvoering (*kanaal leeg*) mogelijk is. Andere alternatieven zijn onveilig voor de omgeving, met name het gebruik van damwanden. Verder zullen de kosten voor dit alternatief lager zijn.

2020 RWS kiest nieuwe aannemer (van den Herik) met een andere uitvoeringsmethode, nl werken met damwanden. Reden: RWS wil de scheepvaart (toen nog) geen 3 maanden stil leggen. Damwanden bieden de mogelijkheid om een helft van het kanaal voor de scheepvaart in bedrijf te houden.

2020 t/m 2022. De WG Kingbeek, met ondersteuning van prof. Olsthoorn, probeert RWS te overtuigen van een andere aanpak.
Redenen:

- Bedreiging van Kingbeek door blokkeren van de ondergrondse grondwatervoeding van de bronnen door de damwanden. De beek dreigt dan droog te vallen. Tijdelijk is ook funest voor de kwetsbare macrofauna.
- Onveilig voor omgeving door gevaar voor grote lekken.
- Duur t.o.v. droge methode.

De WG Kingbeek stuurt brieven naar RWS met afschrift naar Gemeenten, Waterschap Limburg, Natuurmonumenten en omgeving in de hoop ondersteuning te vinden voor een andere aanpak: nl. droogleggen. Echter geen resultaat, het project gaat gewoon door met de gekozen methode.

2022. Pilot met damwandenkuip start met traject Berg-Nattenhoven. Deze pilot moest uitsluitsel geven voor de aanpak van het project bij de Kingbeekbronnen. Werk ligt stop in juli i.v.m. problemen. Voorlopig resultaat in december 2022

- Kostenverhoging met 25 mln.
- Geplande uitvoeringstijd met 3 jaar verlengd.

-Aanpak bij bronnengebied nog steeds niet duidelijk.

Wij, de WG Kingbeek, geloven niet meer in goede afloop voor de Kingbeek.

2023 februari.

Damwanden raken lek. Kanaalwater stroomt in de kuip. Het project wordt gestopt. Omdat de bodem van de kuip nog niet helemaal is afgedicht, lekt dit kanaalwater door de grindlaag naar het grondwater en uiteindelijk ook naar de bronnen van de Kingbeek.



Consequenties voor de

beek zijn nog niet bekend. RWS zal na afloop van het project hiernaar een studie laten doen. Het ziet ernaar uit dat de maximaal toelaatbare temperatuur van de bronnen i.v.m. de macrofauna niet is overschreden. Dit door het tijdstip van lekken in de winter en het uitgebreide inzetten van pompen door de aannemer.

De calamiteit met de damwanden zorgt er uiteindelijk wel voor dat de uitvoering van het project nu d.m.v. droogleggen van het kanaal gebeurt. Uiteindelijk wordt onze wens toch vervuld!

Nu het kanaal leeg is lijkt het erop dat de lekkage van het Julianakanaal minimaal is geweest, er is visueel niet vast te stellen dat de beek minder water voert.



Namens de werkgroep Kingbeek, Jan Steeghs



foto's: Rob Haagmans



Redactie: Mieke Dullens, Jan Biemans, Jan Cox,
Arno Duwel

IVN-secretariaat: Hennie Rozie, Mispelboom 28
6123 BB Holtum. Tel: 0651327877
IVN bankrek: NL64Rabo 010 83 94 948

E-mail: ivnborn.secretaris@gmail.com

Website: www.ivn.nl/afdeling/born-land-van-swentibold

Facebook: <https://www.facebook.com/ivnlvs.born/>

Ter informatie, de diverse lidmaatschappen en de bijbehorende contributies voor 2025.

U maakt het onze penningmeester veel gemakkelijker als u de contributie na 1 januari 2025 betaald.

Soort	Contributie*)	Wat houdt dit in	Je krijgt
IVN-lid	€ 25,00	Lid IVN landelijk en IVN-Born	4 x Bron6 4 x Mens & Natuur
Huisgenoot-lid (alleen samen met een IVN-lid)	€ 12,50	Lid IVN landelijk en IVN-Born	
Donateur	€ 12,50	Donateur IVN-Born	4 x Bron6

*) Een hogere bijdrage wordt natuurlijk zeer op prijs gesteld.

Natuurgids: Leden of donateurs van IVN-Born-Land van Swentibold kunnen aan hun lidmaatschap een abonnement op de Natuurgids toevoegen tegen gereduceerd tarief (€ 20,-/jr. **). U ontvangt dit mooie tijdschrift dan 8 x per jaar. ****Dit geldt alleen bij een collectief abonnement via lokale IVN.**

Vanaf 01-01-2025 zijn de abonnementskosten voor “de Natuurgids” voor de Nederlandse abonnees € 22,00 en voor de buitenlandse abonnees € 45,00.



foto: Rob Haagmans



Koffiehuis "het ijzerenbos"



Ook Uw Adres voor:



- * Feesten / Partijen
- * Teambuilding
- * Koffietafels
- * Vergaderingen

Heerenstraat 3a Susteren Tel: 046-4395545

www.koffiehuishetijzerenbos.nl



Gemeente

Sittard-Geleen

Born

Ook de gemeente Sittard-Geleen
en-Born steunt het IVN



Kasteelpark Born

Kasteelpark 38 | 6121 XK Born | Tel: 046-4851950

www.kasteelparkborn.nl



Brandstraat 23, 6131 CS Sittard

P^{Snel}**l**^{Drukkerij} **asklaar**

Voor Verantwoord
Drukwerk

Wer Vin
slijterij - wijnhandel - proeverijen - tapverhuur

proost!

Haverterstraat 30
6118 CD Nieuwstadt
046-4514486